

༄༅། །གཞུང་ཡིག་དང་གཞུང་ཡིག་གི་འབྲི་སྟངས། །

གཉའ་གོང་དཀོན་མཆོག་ཆེ་བཟླ་ན་དང་

ལྷ་མཆོག་རྒྱལ་གཉིས་ཀྱིས་བཙུམས།

ཀན་སུའུ་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།

དཔེ་སློབ་འགན་ཁུར་པ། སྐལ་མ་སྦྱིད།
མདུན་ཤོག་མཛེས་རིས།

གཞུང་ཡིག་དང་གཞུང་ཡིག་འབྲི་སྤྲངས།

གཉའ་གོང་དགོན་མཆོག་ཆེ་བརྟན་དང་ལྷ་མཆོག་བྱལ་གྱིས་བཅམས།

ཀན་སྤྱི་མི་རིགས་དཔེ་སློབ་ཁང་གིས་བསྐྱུན།

མཆོ་སྤྱན་ཞིན་ཏུ་དཔེ་ཁང་གིས་འགྲེམ་ཆོང་བྱས ཐེ་མིང་མི་རིགས་པར་ཁང་གིས་པར།

1996ལོའི་ཟླ12པར་པར་དང་ཕོ་བཛྲ། 1996ལོའི་ཟླ12པར་པར་ཐེངས་དང་ཕོ་དཔར།

དཔར་གྲངས། 1—1,000

ISBN 7-5421-0468-3/G • 66(民文) རིན་མོང་སྒོར་20.20

责任编辑：卓玛吉
封面设计：

公文与公文写作

贡却才旦 兰却加 著

甘肃民族出版社出版

（兰州第一新村 123 号）

青海省新华书店发行 西宁民族印刷厂印刷

开本：850×1168 毫米 1/32 印张：16.5

1996 年 12 月第 1 版 1996 年 12 月第 1 次印刷

印数：1—1,000

ISBN 7-5421-0468-3/G · 66(民文) 定价：20.20 元

དཀར

ཆག

ལེའུ་དང་པོ། གཞུང་ཡིག་མདོར་བཤད་པ། (1)

དང་པོ། གཞུང་ཡིག་གི་ནོན་དང་། རོ་ཆ། རྒྱུ་ཆོས། (1)

གཉིས་པ། གཞུང་ཡིག་གི་རྒྱུ་རྒྱུ་དང་འཕེལ་བ། (9)

གསུམ་པ། གཞུང་ཡིག་གི་རྒྱུ་པ་དང་འབྲི་བའི་ཆ་དོན། (15)

བཞི་པ། གཞུང་ཡིག་འབྲི་བའི་དོན་མིང་དང་འབྲི་ཐབས། (27)

ལེའུ་གཉིས་པ། གཞུང་ཡིག་གི་རྒྱ་རྒྱུ་གཙོ་པོ། (37)

དང་པོ། གཞུང་ཡིག་གི་བཞེད་དོན་གྱི་སྐོར། (37)

གཉིས་པ། གཞུང་ཡིག་དཔྱད་གཞི། (45)

གསུམ་པ། གཞུང་ཡིག་གི་རྒྱུ་གཞི། (55)

བཞི་པ། གསལ་བརྗོད། (66)

ཕྱེ་བ། རྒྱུ་ཆ། (80)

ལེའུ་གསུམ་པ། གཞུང་ཡིག་གི་རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་དང་ཚོམ་ལུས།

..... (84)

དང་པོ། གཞུང་ཡིག་གི་རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ། (84)

གཉིས་པ། གཞུང་ཡིག་གི་ཚོམ་ལུས། (97)

གསུམ་པ། གཞུང་ཡིག་འབྲི་བའི་ནོན་དང་། གཞུང་ཡིག་གི་བྱིན་བྱིས།

..... (117)

ལེའུ་བཞི་བ། གཞུང་ཡིག་ཐག་གཅོད།	(119)
དང་ཚ། རྒྱ་བཤད།	(119)
གཉིས་པ། ཡིག་ལེན་ཐག་གཅོད་ལོ་རིམ།	(125)
གསུམ་པ། ཡིག་འབྲུམ་ཐག་གཅོད་ལོ་རིམ།	(134)
བཞི་བ། མཐུག་ཐུད་བཞི་ལོ་རིམ།	(146)
ལེའུ་ལྔ་བ། གཞུང་ཡིག་བྱ་བའི་དེང་རབས་ཅན་དང་ཆན་རིག་ཅན།	(165)
དང་ཚ། གཞུང་ཡིག་བྱ་བའི་དེང་རབས་ཅན་དང་ཆན་རིག་ཅན་གྱི་དོན་ཉིད། ...	
.....	(165)
གཉིས་པ། གཞུང་ཡིག་བྱ་བའི་དེང་རབས་ཅན་དང་ཆན་རིག་ཅན་གྱི་ཐབས་ལམ།	
.....	(165)
གསུམ་པ། གཞུང་ཡིག་བྱ་བའི་དེང་རབས་ཅན་དང་ཆན་རིག་ཅན་གྱི་འཕེལ་	
སྐྱེས།	(176)
ལེའུ་དྲུག་བ། བསྐྲུགས་ཡིག་གི་སྒྲིལ།	(190)
དང་ཚ། བཀའ་མཆེད་དང་བཀའ། བཀའ་སྒྲིལ།	(190)
གཉིས་པ། ཆ་ཆེག་དང་། རྒྱ་བསྐྲུགས། རྒྱབ་བོད།	(203)
གསུམ་པ། བན་ཐོ་དང་རྒྱབ་བསྐྲུགས།	(222)
ལེའུ་བདུན་པ། འུ་གསོལ་དང་རྒྱུ་ལན་ཆོག་མཆན། ཆོད་དོན། ...	
.....	(256)
དང་ཚ། ཉམས་ཀྱི་དང་འུ་གསོལ།	(256)
གཉིས་པ། མཐུབ་སྒྲིལ་དང་མཆན་བཀོད་མཐུབ་སྒྲིལ་དང་རྒྱུ་ལན་ཆོག་མཆན།	
.....	(271)
གསུམ་པ། ཆོད་དོན་དང་སྐྱོས་ཆོད།	(292)
ལེའུ་བརྒྱད་པ། བཅའ་ཡིག་	(307)
དང་ཚ། རྒྱུག་ཡིག་ རྒྱལ་ཡིག་ ཆོད་ཡིག་	(307)
གཉིས་པ། རྒྱལ་ཞིབ། རྒྱུད་བྱ། རྒྱུད་ཐབས།	(323)
ལེའུ་དགུ་བ། མཆོད་ཡིག་ སྤོན་ཡིག་ སྒྲོག་ཡིག་.....	(342)

དང་པོ། མཆིད་མིག་	(342)
གཉིས་པ། མིན་མིག་	(348)
གསུམ་པ། ཆོག་མིག་	(373)
མེད་པ་ལུ་པ། ཟིན་ཁྱིམ། ཟིན་ཁྱིམ་གནད་བསྟུས།	(379)
དང་པོ། ཆོག་མ་འདྲའི་ཟིན་ཁྱིམ།	(379)
གཉིས་པ། ཆོག་མ་འདྲའི་ཟིན་ཁྱིམ་གནད་བསྟུས་	(391)
གསུམ་པ། ཁ་པར་ཟིན་ཁྱིམ།	(403)
བཞི་པ། ཟླ་རྩ་ཟིན་ཁྱིམ།	(409)
ལྔ་པ། ལྷ་མ་འདྲའི་ཟིན་ཁྱིམ།	(416)
དྲུག་པ། ལས་ཀ་འདྲའི་ཟིན་ཁྱིམ།	(421)
བདུན་པ། རྟོན་ཆེན་ཟིན་ཁྱིམ།	(428)
མེད་པ་ལུ་གཅིག་པ། འཆར་འགོད་དང་། འཆར་གཞི་སོགས།	(439)
དང་པོ། འཆར་འགོད།	(439)
གཉིས་པ། འཆར་གཞི་	(448)
གསུམ་པ། ལྷ་མ་གཞི།	(452)
བཞི་པ། ལྷ་མ་འདྲའི་ཟིན་ཁྱིམ།	(458)
ལྔ་པ། ཆོད་མིག་	(464)
དྲུག་པ། ལྷ་མ་འདྲའི་ཟིན་ཁྱིམ།	(465)
བདུན་པ། གན་ལྷ།	(469)
མེད་པ་ལུ་གཉིས་པ། གསར་འགྱུར་མདོར་བསྟུས། ཆད་གཙོད་སྟོན་བྱ། ལྷ་རྩམ་	(477)
དང་པོ། གསར་འགྱུར་མདོར་བསྟུས།	(477)
གཉིས་པ། ཆད་གཙོད་སྟོན་བྱ།	(485)
གསུམ་པ། ལྷ་རྩམ་	(506)

ལེའུ་དང་པོ། གཞུང་ཡིག་གི་མདོར་བཤད་པ།

དང་པོ། གཞུང་ཡིག་གི་གོ་དོན་དང་། རོ་བོ། ལྷན་ཚོས།

གཞུང་ཡིག་ནི་བྲིམས་སྡེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ལས་ཁུངས་ནས་ཚྭ་སྤངས་ནས་པ་དམིགས་བསལ་ཅན་ལྟར། གོ་རིམ་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་སྒོ་ནས་བྲིས་པ་མ་ཟད། གཏན་འཁེལ་གྱི་བྱ་བ་ཁོངས་སྡེ་བཞོལ་བའི་ཡིག་ཆ་ཡིན་ཞིང་། རྩེ་ཁག་དང་ལས་ཁུངས་རིགས་སོ་སོས་སྤྱི་དོན་གྱི་བཀའ་འབེབས་པ་དང་། ལྷན་བའི་འདོད་མོས་བརྒྱན་བསྐྱགས་བྱེད་པ། གཞུང་དོན་འབྲེལ་འདྲིས་བྱེད་པ། ལྷན་བའི་གནས་ཚུལ་འགོད་པ་དང་། འཕྲིན་གསར་བརྒྱན་སྤྱོད་བྱེད་པ་སོགས་གྱི་ཡོ་བྱད་ཡིན། །

(གཅིག) གཞུང་ཡིག་གི་གོ་དོན། གཞུང་ཡིག་ཅེས་པའི་དོན་ལ་གོ་བ་ཡིན་ན། གཤམ་གསལ་གྱི་དོན་ཚན་འགའ་མེམས་ལ་ངེས་དགོས་ཏེ།

1. གཞུང་ཡིག་ནི་བྲིམས་སྡེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ལས་ཁུངས་དང་རྩེ་ཁག་ནས་སྤེལ་བ་ཡིན་ལ། གཞུང་དོན་ཐག་གཅོད་པར་བྲིམས་ལྷགས་དང་མཐུན་པའི་བྱེད་ཀུན་ལྟར། །

བྲིམས་སྡེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ལས་ཁུངས་དང་རྩེ་ཁག་ཅེས་པ་ནི། བྲིམས་ལྷགས་དང་། འབྲེལ་ཡོད་སྤྱི་གསལ་སྤྱི་ལྷན་ཚོས་ཡིག་ཆ་དོན་བཅས་གཞིར་བཟུང་ནས་བཟུགས་པའི་ཚ་འཇུགས་རོ་མ་ལ་ཟེར། བྲིམས་ལྷགས་དང་མཐུན་པའི་ཚ་འཇུགས་ཤིག་ཡིན་ན། དེ་དག་ལ་རང་རང་གི་འགན་ཁུས་དང་བྱ་བ་རྒྱབ་ཁོངས་ཡོད་ལ། རང་རང་གི་གཙོ་གཉེར་བྱེད་སྒོ་དང་དོན་རྒྱབ་འདོད་མོས་ཀྱང་ཡོད། གཞུང་དོན་རྒྱབ་སྐྱབས་ཚ་འཇུགས་ཀྱི་མིང་བཟུང་

ནས་བགྱིས་པའི་ཡིག་ཆ་རིགས་ཡོད་ཚད་ལ་གཞུང་ཡིག་ཟེར་ཞིང་། དེ་དག་ལ་
ཁྲིམས་སྲ་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཤེད་དང་རྒྱས་པ་ཡོད། །

2. གཞུང་ཡིག་ནི་ཚྭ་སྤངས་རྣམ་པ་དམིགས་བསལ་ཅན་དང་སྒྲིག་རིམ་
ངེས་ཅན་ཞིག་གཞིར་བཟུང་ནས་བགྱིས་པ་མ་ཟད། གཏན་འཁེལ་གྱི་ཁྲོད་ས་
སྲ་སྒྲོད་པའི་ཡིག་ཆ་ཡིན། །

ང་ཚོས་བྱ་བ་དང་སློབ་སྦྱང་ཁྲོད་བཀོལ་བའི་ཡིག་ཆ་མང་པོ་ཡོད་དེ།
དཔེར་ན། ཚྭ་ཡིག་རྩ་ཚགས་དང་། ཚྭ་རིག་བསྟན་བཅས། ཆན་ཆལ་
དབྱེད་གཞི་སོགས་ཡོད་མོད། འོན་ཀྱང་། དེ་ཐམས་ཅད་གཞུང་ཡིག་ཡིན་
པའི་ངེས་པ་མེད། གཞུང་ཡིག་དང་དབྱེད་གཞི་གཞན་དག་བར་གྱི་ཁྱད་པར་
ནི། གཞུང་ཡིག་ལ་གཏན་འཁེལ་གྱི་ཚྭ་སྤངས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཐག་
གཅོད་གྱི་གོ་རིམ་ངེས་ཅན་ཞིག་བརྒྱུད་དགོས་ལ། གཏན་འཁེལ་བྱས་པའི་
ཁྱབ་ཁྲོད་ས་ཁོ་ནར་མ་གཏོགས་བཀོལ་མི་རུང་། དཔེར་ན། གཞུང་ཡིག་གི་
ཁ་བྱང་དང་། ཡིག་ལེན་ལས་ཁུངས། གཞུང་དངོས། མཇུག་བྱང་།
འབྲལ་གནས་གཙུག་པོ། རོ་བཤུས་འབྲལ་གནས། ཐམ་ག་རྩ་ཆོས།
གསང་བའི་རིམ་པ། དལ་སྤྱར་གྱི་ཆད་བཅས་ཀྱི་སྒྲེལ་རྒྱལ་ཆང་མར་ཐག་
གཅོད་གསལ་བོ་བྱས་ཡོད་པ་དང་། གཞུང་ཡིག་གཏོང་ལེན་དང་། འགན་
སྒྲུབ། མ་སྒྱེ་འབྲི་བ། ཞིབ་སྤྱར་བྱེད་པ། བཀྲམ་ཆོག་མིང་འགོད།
དཔར་པ། ལྷ་དག་བྱེད་པ། སྒྲུབ་མཆན་འགོད་པ་སོགས་བགྱེད་རིམ་ཆར་
དུ་དངར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཀྱན་པོར་རང་དགར་སྒྲ་བཅས་དང་གོ་རིམ་བརྒྱུག་
མི་ཆོག་ཅིང་། ཡིག་ཆ་འབྲེམ་པ་ལའང་འབྲེམ་ལུགས་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་པས།
གང་བྱང་དུ་བསྐྱལ་ནས་སྒྲིག་ལམ་སོགས་ལ་འགལ་མི་ཆོག །

3. གཞུང་ཡིག་ནི་ལས་ཁུངས་དང་སྡེ་ཁག་སོ་སོར་རང་རང་གི་ཁྲིམས་ས་
གཏན་ལ་ཕབ་པའི་འདོད་མོས་མཛོན་པར་སྟོན་ཞིང་། རང་སའི་ཁྲིམས་སྲ་
གཏན་ལ་ཕབ་པའི་དབང་ཤེད་འཐུས་པ་དང་། གཞུང་དོན་འབྲེལ་གཏུག་
དང་ཐག་གཅོད་བྱེད་བཅས་ཀྱི་གཞི་འཛིན་ས་ཡིན། ། “ལས་ཁུངས་དང་སྡེ་ཁག་

སོ་སོའི་” བར་དུ་རིམ་པ་ཁག་གི་སྲིད་གཞུང་ལས་ཁྲུངས་འདུས་པ་མ་ཟད།
 ཉང་གི་ལས་ཁྲུངས་དང་ཚོགས་པ། ཁི་ལས། ལས་དོན་ཤེ་ཁག་ལྟ་ཚོགས་
 ཁྲུང་འདུས་ཡོད། ཉང་སྲིད་ལས་ཁྲུངས་ནས་གཞུང་ཡིག་ཤེད་སྦྱོང་པར་མ་
 ཟད། ཚོགས་པ་དང་། ཁི་ལས། ལས་དོན་ཤེ་ཁག་ལྟ་ཚོགས་པའི་དོན་
 གཙོད་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་ཀྱང་གཞུང་ཡིག་བཞོལ་བ་ཡིན། ལས་ཁྲུངས་དང་ཤེ་
 ཁག་ཚང་མས་གཞུང་ཡིག་ལ་བརྟེན་ནས་ཕྱི་ཚོགས་ལ་ལས་ཁྲུངས་རང་གི་འདོད་
 མོས་དང་ཚོད་དོན་བསྐྲག་དགོས་པ་དང་། སྤྱིའི་ལས་ཁྲུངས་ནས་ལས་ཁྲུངས་
 རང་གི་བྱ་བར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་གལ་ཆེན་ལེན་པ་ཡང་ངེས་པར་
 ཏུ་གཞུང་ཡིག་ལ་བརྟེན་དགོས། དེར་བརྟེན། གཞུང་ཡིག་ནི་བྱ་བའི་གནད་
 དོན་ཐག་གཙོད་བྱེད་ཅིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། ལས་ཁྲུངས་རང་གི་བྱ་བའི་གནས་
 ཚུལ་ཟིན་ཐོར་འགོད་པ་དང་། ལས་ཁྲུངས་བར་གནས་ཚུལ་བརྗེ་རེས་བྱེད་
 པའི་ཐབས་ལམ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། །

གཞུང་ཡིག་གི་མིང་ལ་ཡིག་ཆ་འདྲ་ཟེར། སྤྱིར་བཏང་གི་གནས་ཚུལ་
 འོག་གཞུང་ཡིག་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་དོན་གཅིག་མིང་གི་ནམ་གངས་ཅམ་དུ་
 འཁུམས། འོན་ཀྱང་། དེ་ལས་ཕྱི་རོལ་དུ་ཡུར་བའང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན།
 “ཡུང་ཡུང་ཡུང་དབྱང་གི་ཡིག་ཆ” ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ལ། སྤྱིར་བཏང་དུ་”ཡུང་
 ཡུང་ཡུང་དབྱང་གི་གཞུང་ཡིག” ཅེས་མི་བརྗོད་པ་ལྟ་བུ་འོ། །

(གཉིས་) གཞུང་ཡིག་གི་རྩ་བོ། གཞུང་ཡིག་གི་རྩ་བོ། ཞེས་པ་དེ་
 ཚོག་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་ན་ཡོ་བྱད་རེད། དེ་ནི་ཉང་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྲིད་དོན་
 དང་། དཔལ་འབྱོར་འཇུགས་སྒྲུབ། ཚན་རིག་རིག་གནས་ལས་དོན་བཅས་
 རྩ་འཇུགས་བྱེད་པ་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འཚོ་བར་དོ་དམ་བྱེད་པའི་ཡོ་བྱད་
 ཅིག་ཡིན། དཔེར་ན། གཞུང་ཡིག་བཞོལ་ནས་སྲིད་རྒྱས་དང་། བཀའ་
 ཁྲིམས་གཏན་འཁེབས་དང་ཁྲུབ་བསྐྲགས་བྱེད་པ། བྱེད་ཚོགས་སྲིད་རྒྱས་དང་
 འགོ་བཟུང་པའི་འདོད་མོས་སྐྲགས་བརྒྱན་བསྐྲགས་བྱེད་པ། ཅུ་བ་དང་ཕྱིས་

མོལ་ལ་བཞོད་མྱིག་དང་མཐུབ་སྟོན་བྱེད་པ། བྱ་བ་སྟོན་དུ་ཞུ་བ། བྱ་བའི་
ཉམས་སྦྱང་བརྟེན་པ། བྱ་བ་སྟོན་སྟུང་མེད་མོར་འབྲི་བ་སོགས་སྟོན་པ། །

གཞུང་ཡིག་ཉིད་སྲིད་དོན་དོན་དམ་དང་བྱ་བ་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་
ཡིན་པའི་ཆ་ནས། སྤྱིར་བཤད་ན་དེའི་ནང་དོན་དང་བསྐྱེད་པའི་རྒྱས་པ་ལ་
ཆབ་སྲིད་ཀྱི་རང་བཞིན་གསལ་བོ་ཡོད། གཞུང་ཡིག་གི་ནང་དོན་ཆ་ནས་
བཤད་ན། རྒྱལ་ཁབ་སྲིད་འཛིན་གྱི་ངོ་བོ་དང་། ལམ་སྟོན་སྤྱི་བའི་རྒྱས་
བཅས་དང་མཐུན་དགོས་པ་དང་། གཞུང་ཡིག་གི་རྒྱས་པའི་ཆ་ནས་བཤད་ན།
ཅིས་ཀྱང་གཤམ་རིམ་ངེས་ཅན་ཞིག་ལ་ཞབས་འདེགས་ཞུ་དགོས་པ་དང་། ཅིས་
ཀྱང་གཤམ་རིམ་ངེས་ཅན་ཞིག་གི་ཆབ་སྲིད་དགོས་མཁོ་མཆོད་དགོས། གཞུང་
ཡིག་གི་ཆབ་སྲིད་བསམ་སྟོན་ནང་དོན་དང་། དེས་ལག་ལེན་མཐུན་མཁོ་
བཟུང་པའི་བྱེད་སྟོན་སྤྱི་བའི་རྒྱས་པ། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལམ་སྟོན་དང་། རྒྱལ་
ཁབ་ཀྱི་གཤམ་རིམ་ངོ་བོར་འབྲལ་བྱུང་མེད་པ་ཞིག་རེད། ཀྱང་གོ་གསལ་བ་དཔྱད་
བརྟེན་པ་ནས་བཟུང་། ཉང་སྲིད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་བགྲིས་ཤིང་སྤེལ་བའི་གཞུང་
ཡིག་གིས་རྒྱས་སྟོན་པའི་ཡོད་པའི་སྟོན་པ་ཉང་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལམ་སྟོན་དང་།
བྱེད་སྟོན་སྤྱི་བའི་རྒྱས་པ་ཅས་ལག་བསྟར་བྱས་པ་དང་། རྒྱ་ཆེའི་ངལ་ཚོལ་
མི་དམངས་ཀྱི་རྩ་བའི་ཁོ་མོ་ཐན་གང་ལེགས་སྟོན་མཆོད་ཡོད་པ་རེད། ལས་
ཁུངས་དང་ཕྱི་ཁག་བྱེ་བྲག་པ་ཞིག་ལ་མཆོད་ནས་བཤད་ན་འང་། རང་སའི་
འདོད་མོས་སྟོན་པ་དང་། ཁྱིམ་སྤྱི་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་འགན་དབང་སྦྱང་བ།
ཆོད་དོན་དང་འཕྲིན་གསར་གཤམ་ཆེན་བརྒྱན་བསྟོན་བྱེད་པ། གནད་དོན་
བྱེ་བྲག་པ་ཐག་གཅོད་པ། ལས་ཁུངས་རང་གི་བྱ་བ་སོགས་མེད་མོར་འགོད་པ་
སོགས་ལ་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་ཡོད་པའི་ཅིག་ཡིན། ཁོང་གསལ་ལས་ཡོད་ཀྱི་
རང་བཞིན་ནི་གཞུང་ཡིག་གི་གཞི་རྩའི་ངོ་བོ་ཡིན་པ་ཤེས་བྱུང་། །

(གསུམ) གཞུང་ཡིག་གི་བྱེད་སྟོན་

1. གཞུང་ཡིག་ལ་ཁྱིམ་སྤྱི་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཚོལ་པ་ལོ་མཆིས་པས།

2. ཁྱིམ་སྐྱུག་ཏུ་ན་ལ་ཕབ་པའི་དབང་མེད་དང་རྒྱས་པ་ཡོད་པ་ནི་གཞུང་
ཡིག་གི་རོ་བོ་དང་རྒྱས་པའི་ཁྱད་ཆོས་མེད་ཅེད། གཞུང་ཡིག་གི་དབང་མེད་

རང་བཞིན་དང་། ཁྱིམ་མཚུན་རྩལ་པ་ནི་དེ་ཉིད་འབྲི་ཞིང་སྤེལ་བའི་ལས་
 ཁྱེད་ཀྱི་དབང་ཤེད་རང་བཞིན་དང་ཁྱིམ་མཚུན་གོ་གནས་ཀྱིས་ཐག་བཅད་
 པ་རེད། མི་དམངས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་འགན་ལེན་པའི་གཟབ་ནན་གྱི་ལས་
 ཁྱེད་ཀྱི་ཕྱེ་ཁག་གིས་བཀྲམ་པའི་ཡིག་ཆར་ལས་ཁྱེད་ཀྱི་འགན་
 དབང་བྱ་ཁྱེད་ཀྱི་དབང་ཤེད་དང་ཁྱིམ་མཚུན་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་རྩལ་པ་ལྟར།
 འགོ་བྱེད་ལས་ཁྱེད་ཀྱིས་བཀྲམ་པའི་ཆོད་དོན་དང་། མཚུབ་སྟོན། ལྷ་
 ལེན་ཆོག་མཆན། སྐོམ་ལ་འགོ་བྱེད་ཀྱི་དབང་ཤེད་ལྟར་ཞིང་། དབང་
 ཡོད་ལས་ཁྱེད་ཀྱིས་བཀྲམ་པའི་ཁྱིམ་ཕྱགས་དང་བཀའ་མཆིད་ལ་
 བཅའ་ཁྱིམ་ཀྱི་དབང་ཤེད་ལྟར་པ་ཡིན། སྤྱི་གཞུང་ལས་ཁྱེད་ཀྱིས་བཀྲམ་
 པའི་སྤྱི་བཀའ་དང་། ལྷ་བཟང་། མཚུབ་སྟོན་སྐོམ་ལ་བཀོད་
 འདོམས་ཀྱི་དབང་ཤེད་ལྟར་པ་ཡིན། གྲང་གྲང་གྲང་དབྱང་གི་ཡིག་ཆས་གྲང་
 དབྱང་གི་བསམ་འཆར་འཇུག་པ་དང་བརྒྱུད་བསྐྱུགས་ཕྱིད་ཅིང་། དེ་ལ་ཉར་
 ཡོངས་དང་། དམག་ཡོངས། རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་ཀྱི་ཁྱོད་སྤྱོད་མེད་
 པའི་དབང་ཤེད་ལྟར། རྒྱལ་ཁབ་འགོ་བྱེད་ལས་ཁྱེད་ཀྱིས་བསྐྱུགས་པའི་
 བཀའ་མཆིད་དང་བཀའ་ཁྱིམས། ཁྱིམ་སྤོམ་སྐོམ་ནི་ཁྱིམ་ཕྱགས་
 འཇུགས་རིམ་ངེས་ཅན་ཞིག་བརྒྱུད་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་གྱི། དེ་དང་འགལ་ན་
 བཅའ་ཁྱིམ་ཀྱི་ཆད་པ་འཁེལ་བ་ནི་ཁྱིམ་ཀྱོད་ཀྱི་དབང་ཤེད་རང་བཞིན་
 ཅན་ལ། ཁྱིམ་ཕྱགས་དང་སྤྱི་གཞུང་གི་བཅའ་གཞུག་རྩལ་པ་ཡིན། །

ཡིག་ཆ་ཕྱེ་ཐག་པ་རེ་རེ་ཆ་ནས་བཤད་ན། ཆང་མར་ཁྱིམ་མཚུན་གཏན་
 ལ་ཕབ་པའི་རྩལ་པ་ལྟར་ཞིང་། དེ་ཡིས་སྤེལ་མཁན་ལས་ཁྱེད་ཀྱི་འདོད་མས་
 འཇུག་པ་དང་། སྤེལ་མཁན་ལས་ཁྱེད་ཀྱིས་གནང་བའི་ལས་འགན་དངོས་
 མཛོན་པར་མཆོད་ཡོད། དཔེར་ན། “མཚུབ་སྟོན” ཞིག་མངའ་འོག་ལས་
 ཁྱེད་ཀྱིས་ནན་ཏན་སྟོན་ལག་ལེན་མཐེལ་བྱེད་པ་དང་། “ཆོད་དོན”
 ཞིག་མངའ་འོག་ལས་ཁྱེད་ཀྱིས་ཐད་ཆོད་སྟོན་ལག་བསྟར་བྱེད་དགོས་པ།
 “ལྷ་བཟང་” ཞིག་ཡིག་ལེན་ལས་ཁྱེད་ཀྱིས་ཤེས་དགོས་པ། “སྟོན་ལྷ” ཞིག་

ལ་གོང་རིམ་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་གཟིགས་དགོས་པ་སོགས་ལྟ་བུའོ། །

གཞུང་ཡིག་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་བྱེད་རྒྱས་ལྟ་ཏེ། དེར་གཏན་འཁེལ་བྱས་པའི་བྱ་བ་མངོན་དུ་འཇུག་ཆེད་དམ། ཡང་ན་གཏན་འཁེལ་བྱས་པའི་དངོས་ཡོད་འགན་ཁུར་འགྲུབ་ཆེད་བྱིས་པའི་བྱེད་རྒྱས་ཤིག་ཡོད་ཤིང་སྟག་ཡིན། དམིགས་བསལ་གྱི་བྱེད་རྒྱས་འདི་འདྲ་ལ་དངོས་ཡོད་ལག་བརྟར་བྱེད་རྒྱས་ཀྱང་ཟེར། བརྟུས་མིང་ལ་ད་སྟོན་བྱེད་རྒྱས་སམ་དུས་རྒྱས་ཞེས་ཀྱང་བྱའོ། །

གཞུང་ཡིག་ནི་ཚོམ་ཡིག་གླིང་བཏང་བ་དང་མི་འདྲ་སྟེ། བསམ་ཚུལ་འདྲ་བྱུང་དུས་གང་འདོད་དུ་བྱིས་ཆོག་པ་ཞིག་མིན་པར། དེས་པར་ཏུ་གཞུང་དོན་བྱ་བའི་ཁྲོད་ཀྱི་དོན་དངོས་ལ་དམིགས་ནས། དུས་ལྟར་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་པའི་བསམ་འཆར་དང་། འགྲེལ་བཤད་གསལ་བོ་བྱས་ནས་གཞུང་དོན་སྐྱབ་པའི་བྱ་བ་བདེ་སྐྱག་རང་འགྲུབ་པར་ཁག་ཐེག་བྱེད་དགོས། འདི་ལས་མཐོང་བྱུང་བ་ནི་གཞུང་ཡིག་གི་བྱེད་རྒྱས་ལ་དུས་ཚོད་རང་བཞིན་དེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་ལྟ་བུས། དུས་ནམ་ཡང་རྒྱས་པ་ལྟ་བུ་བྱུང་བའི་གཞུང་ཡིག་ཅིག་མེད། གཞུང་ཡིག་ལ་ལར་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་ཆད་ལྟ་བུ་ཆེད་རིན་ཐང་ཡོད་ནའང་། སྤྱི་བབ་ནས་བརྟུས་ན། དེས་ད་ཡོད་བྱེད་རྒྱས་ལ་དམིགས་པ་དང་། དེ་ནི་སྐྱབ་བཞིན་པའི་བྱ་བའི་ཁྲོད་སྐྱབ་ཅིང་། སྐྱབ་བཞིན་པའི་བྱ་བའི་ཁྲོད་བཀོལ་ཏེ། སྐྱབ་བཞིན་པའི་བྱ་བ་བརྟུས་པར་ཞབས་འདེགས་ཏུ་དགོས། གལ་སྲིད་སྐྱབ་བཞིན་པའི་བྱ་བ་དེ་བརྟུས་ཆར་ན། བྱ་བ་དེའི་ཁྲོད་ནས་བྱུང་བའི་གཞུང་ཡིག་གི་བྱེད་རྒྱས་ཀྱང་དེ་དང་མཉམ་དུ་མཐུག་འགྲེལ་བ་ཡིན་པས། དེ་དག་ཡིག་ཆགས་སུ་ཉར་ཏེ་ཕྱིན་ཆད་ཀྱི་བྱ་བའི་ཁྲོད་དུ་ཟུར་ལྟ་དང་། བདེན་དཔང་བྱེད་པའི་རྒྱས་པ་འདོན་བྱེད་དུ་འཇུག། ཚོམ་ཡིག་དང་བརྟུན་བཅས་གཞན་དག་ལ་གཞུང་ཡིག་ལྟ་བུའི་ཆེད་འཛིན་ནན་མོ་མེད་དོ། །

དེ་འདྲའི་གཞུང་ཡིག་གྱེ་བྲག་པ་རེ་རེར་མཚོན་ནའང་དེ་དག་གིས་རྒྱས་པ་ཐོན་པའི་དུས་ཡུན་མི་མཆུང་ས། དཔེར་ན། བཅའ་ཁྲིམས་རང་བཞིན་གྱི་ཡིག་ཆ་དང་། ཡུན་རིང་གི་འཆར་གཞི། སྒྲུབ་ཆོག་རང་བཞིན་གྱི་ཡིག་ཆ་ལྟ་

ཕུན་ལོ་བཅུ་ཐག་ལ་བཀོལ་ཆོག་པ་དང་། ཟླ་རེའི་འཆར་གཞི་དང་། ཉན་
དག་བྱེ་བྲག་པའི་བྱལ་བར་། མཚམས་སྦྱར་ཡི་གེ་སོགས་ལྟ་བུས་རྒྱས་པ་ཐོན་
པའི་དུས་ཡུན་ཤིན་ཏུ་སྤང་བ་ལྟ་བུའོ། །ལོ་གསུམ་གྱི་འཆར་གཞི་དང་། ལོ་
ལའི་འཆར་གཞི། ལོ་ལྟོད་ཀྱི་སྤྱི་ཕྱོད་ལྟ་བུས་རྒྱས་པ་ཐོན་པའི་དུས་ཡུན་ལ་
ཐག་གཅོད་གསལ་ལོ་ཡོད། སྤྱི་དུས་རང་བཞིན་གྱི་མཛུབ་སྟོན་དང་།
སྤྱི་གསལ། རྱེད་ཐབས་སོགས་ལྟ་བུར་རྒྱས་པ་ཐོན་པའི་དུས་ཡུན་ལ་ལྷ་སོ་ནས་
གཏན་འཁེལ་བྱེད་མི་སྤྱོད་པས། དུས་ཡུན་ཐག་བཅད་གསལ་ལོ་མེད་དོ། །

3. ཚཱ་སྤངས་དཔེ་སྤེལ་རིམ་དམིགས་བསལ་ཅན་ཡོད། ཚཱ་སྤངས་
ཞེས་པ་ནི་ཚཱ་ལུས་དང་། རྣམ་གཞག་སྤྱི་གཞི་བཅས་ལ་ཟེར་ཞིང་།
དེ་ལ་དམིགས་བསལ་གྱི་འཁོད་སྤངས་དང་། མོམས་སྤེལ་གྱི་ཐ་སྤྱད།
གཏན་འཁེལ་གྱི་ཐིག་ཤར་རྣམ་གཞག་ཚཱ་གྱི་སྤྱི་གཞི། ཆོག་དང་རྟགས་
བཅས་འདུས་ཡོད། ལས་ཁུངས་སོ་སོའི་ཡིག་ཆ་འབྲི་སྐབས་ངེས་པར་ཏུ་ཐག་
བཅད་པའི་ཚཱ་སྤངས་རྣམ་གཞག་ལྟར་སྤེལ་དགོས་པ་ལས། གང་འདོད་ཏུ་
སྤེལ་མི་རུང་། དཔེར་ན། ཡིག་ཆ་རྣམས་ལ་ཁ་བྱང་དང་། འབུལ་
གནས་ལྟེ་ཁག་གཞུང་དངོས། ཡིག་ཆ་འགྲེམ་པའི་ལྟེ་ཁག་ཐམ་ག་
ཡིག་ཆ་བཟུང་པའི་ཟླ་ཆོས། བཟུང་འབུལ་བྱེད་ས་དང་བཟུང་སྤེལ་བྱེད་ས། ལྟེ་
ཁག་གི་གནས་ཡུལ། ཡིག་ཆའི་པར་མགོ་གཞུང་ཡིག་གི་རྟགས་ལ་སོགས་
པའི་ནང་དོན་ཡོད་ཅིང་། གཞུང་ཡིག་བཟུང་འབྲི་ལའང་རྣམ་གཞག་ངེས་ཅན་
ཞིག་ཡོད་པས། སྤྱིར་བཏང་དུ་གོ་རིམ་གང་འདོད་ཀྱིས་བསྐྱར་མི་ཆོག་ཡིག་
ཆ་བྲིས་ནས་འགྲེམ་པ་དང་ཐག་གཅོད་པའི་ཐད་ངེས་པར་ཏུ་གོ་རིམ་ངེས་ཅན་
ཞིག་བརྒྱད་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། ཡིག་ཆ་འགྲེམ་ན་འཆར་ཟིན་འགོད་པ་
དང་། ཞིབ་སྤྱད་བྱེད་པ། འགྲེམ་ཆོག་པའི་མཆན་འགོད་པ་(ཡང་ན་ཆོགས་
འདུའི་ཐོག་ནས་འཐད་དགོས་པ)། དེ་ནས་དཔར་བ། རྒྱ་དག་གཏོང་བ་
དང་ཐམ་ག་རྒྱག་པ་སོགས་ཀྱི་གོ་རིམ་བརྒྱད་དགོས་པ་དང་། ཡིག་ཆ་ལེན་
པར་ཐོ་འགོད་དང་། འཕྱོར་རྟགས་འགོད་པ། རི་ལྟར་སྐབ་ཚུལ་གྱི་བསམ་

འཆར་འདོན་པ་དང་། སྐབ་ཐབས་ཚོག་མཆན་འགོད་པའི་གོ་རིམ་བརྒྱད་
 དགོས་པ་དེ་དག་སྐུས་ཀྱང་རང་དགར་བཅས་མི་ཚོག་ རྣམ་གཞག་དང་གོ་
 རིམ་དམིགས་བསལ་ཅན་དེ་དག་གཞིར་བཟུང་ནས་ཡིག་ཆ་བྲིས་ཤིང་། ཐག་
 བཅད་ན། གཞུང་ཡིག་གི་དབང་ཤིང་རང་བཞིན་དང་གཟབ་ནན་རང་་་་
 བཞིན་ལ་འགན་ལེན་སྐབ་པ་མ་ཟད། སྤང་ཡིག་བྱ་བའི་ཚན་རིག་ཅན་དང་།
 ཚད་གཞི་ཅན། ལས་ཁུངས་ཀྱི་བྱ་བའི་གོ་ཚད་ཚད་བཅས་མཐོ་རྒྱ་གཏོང་བར་
 ཡང་ཕན་པ་ཆེ། །

གོང་གསལ་བྱད་ཚོས་གསུམ་པོ་དེའི་ནང་གི་ཆེས་ཆེར་ཙུ་བར་ལྟར་བ་ནི།
 འོན་ཆོན་གཉིས་པ་སྟེ་ཡིག་ཆའི་ཁྲིམས་སྐྱུ་གཏན་ལ་ཐབ་པའི་དབང་ཤིང་དང་
 རྩེད་རྒྱས་ཡིན། འོན་ཆོན་དང་པོ་ནི་འོན་ཆོན་གཉིས་པའི་ཆ་རྒྱུན་ཡིན་ཞིང་།
 འོན་ཆོན་གསུམ་པ་ནི་འོན་ཆོན་གཉིས་པའི་གཞི་རྩའི་འོ་པོ་དང་རེ་འདུན་ལ་
 གཞིགས་ནས་བྱང་བ་ཞིག་གོ། །

གཉིས་པ། གཞུང་ཡིག་བྱང་རྒྱུན་དང་འཕེལ་བ།

(གཅིག) གཞུང་ཡིག་བྱང་བ་ནི་དབང་རྒྱར་གྲལ་རིམ་གྱི་

དགོས་མཁོར་རགས་ལས་ཡོད། གཞུང་ཡིག་ནི་སྤྱི་ཚོགས་འཕེལ་བ་དང་།
 རྒྱལ་ཁབ་ཚུགས་པ་ལ་བརྟུན་ནས་བྱང་བ་ཡིན། མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་
 བ་ལྟར་ན། རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་གཞི་ནི་དབང་རྒྱར་གྲལ་རིམ་གྱི་ཡོ་བྱད་དང་།
 དྲག་ཤྱགས་སྟེ་ཁག་ཅིག་ཡིན། གྲལ་རིམ་དང་རྒྱལ་ཁབ་བྱང་རྒྱུས། དབང་
 རྒྱར་གྲལ་རིམ་གྱིས་རང་གི་དབང་རྒྱར་མངོན་དུ་འགྱུར་ཆེད། སྤྱི་དོན་གྱི་
 བཀའ་འཕེབས་དགོས་ལ། བཀའ་མཆིད་དང་གོས་ཚད་བསྐྱུག་པ་དེ་དག་
 ཐོག་ཁོ་ནར་བརྟེན་ནས་འགྲུབ་མི་སྐབ་པས། ཡིག་ཐོག་ནས་སྟོན་པའི་གཞུང་
 ཡིག་དགོས། བཀའ་མཆིད་དང་ཚད་དོན་ལག་ལེན་དུ་བསྐྱར་བར། ཞིབ་
 བཤེར་བྱེད་པ་དང་། སྤྱི་ཕྱོགས་བྱེད་པ་བཅས་ཀྱང་ཡིག་ཐོག་ལ་འགོད་དགོས་པ་

རེད། བོང་རིམ་དང་འོག་རིམ་བར་ནས་ཕན་ཚུན་གྱི་གནས་ཚུལ་རྟོགས་པ་
 དང་། རིམ་པ་འདྲ་བའི་ལས་ཁུངས་བར་བྱ་བ་འབྲེལ་གཏུག་བྱེད་པ། རིམ་
 པ་ཁག་གི་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་སྤྱོད་དོན་གྱི་བཀའ་ལག་བསྟར་དང་། རྩས་ཚུན་གྱི་
 སྤྱོད་དོན་ཐག་གཅོད་པའི་འགན་ལུས་འདོན་སྤེལ་བྱེད་པ་སོགས་ལ་ངེས་པར་
 ཡིག་ཆ་འབྲེལ་སྤེལ་བྱེད་དགོས། དེར་བརྟེན། སི་ཏ་ལིན་གྱིས་མཛད་པའི
 «མར་ཁི་སི་རིང་ལུགས་དང་བརྩ་སྤྱོད་རིག་པའི་གནད་དོན» ཞེས་བྱ་བའི་ནང་
 “ཚོན་སྤྱོད་ལུ་འཐུང་དུ་འཕེལ་བ་དང་། གྲལ་རིམ་བྱུང་བ། ཡིག་བྱུང་བ།
 རྩལ་ཁབ་བྱུང་བ་བཅས་ལས་རྩལ་ཁབ་གྱི་བྱ་བར་དོ་དམ་བྱེད་པར་ཅུང་ཟད་གོ་
 རིམ་ལུན་པའི་ཡིག་ཆ་མཁོ་གས་ཆེ……” ཞེས་གསུངས་པ་ནི་ཡིག་ཆ་བྱུང་བར་
 ཆེན་རིག་གི་འབྲེལ་བཤད་གནང་བ་རེད། །

(གཉིས་) རྩལ་ཁབ་མ་བཅུགས་ཤོང་ཏང་གིས་གཞུང་ཡིག་
 རྩལ་ཁྲོལ་བཟུར་བཅོས་དང་གསར་གཏོད་བྱས་ཚུལ། བྱང་གོ་བྱང་ཁན་
 ཏང་དཔུ་བརྟེན་རྗེས་རང་ཉིད་ཀྱི་དོན་རྒྱལ་ལས་ཁུངས་བཅུགས་ནས་བཟུང་
 དེར་བཅུན་གྱི་གཞུང་ཡིག་ལྟབས་བདེ་ཞིག་ཡོད་པ་རེད། ཏང་བཅུགས་པའི་
 ཐོག་མའི་རྩས་དང་རྩལ་ནང་གསར་བཅེའི་དམག་འབྲུག་དང་པོའི་སྐབས་ལ།
 ང་ཚོའི་ཏང་དང་ཏང་གིས་འགོ་བཙུག་བྱེད་པའི་བརྩ་སྤྱོད་ཆོགས་དང་། ཞིང་ཆོགས་
 ཀྱི་ཆ་འཛུགས་ནས་གཞུང་ཡིག་གི་རྣམ་པ་མང་པོ་བཞོལ། དཔེར་ན། ཆ་
 ཆོག་དང་། ཁྱབ་བད། ཡོངས་ཁྱབ་སློག་འཕྲིན། ཁྱབ་བཀའ། འཕྲིན་
 དང་འཕྲིན་ཡིག་སོགས་བཞོལ་ནས་བྱང་ཁན་ཏང་གི་འདོད་ཚུལ་རྒྱུ་བཅུགས་
 བྱིང་། དཔེར་ན་འོ་ལ་གཤིས་ཀྱི་མཚང་བྱུང་བ། རྩལ་ཡོངས་མི་དམངས་
 རྩལ་སྤྱོད་དང་ཆ་འཛུགས་བྱས་ནས་ལོག་སྤྱོད་དབང་རྒྱུར་གྲལ་རིམ་ལ་འཐབ་
 ཚོད་བཅས་བྱས་པ་རེད། ཁྱད་པར་ཏུ་བྱང་གོ་བྱང་ཁན་ཏང་གིས་གསར་
 བཅེའི་གནས་གཞིའི་ས་ཁུལ་བཅུགས་པ་ནས་བཟུང་། གཞུང་ཡིག་རྟོང་བ་
 བཟུར་བཅོས་བྱས་ནས་གཞུང་ཡིག་གི་རྣམ་གཞག་གསར་བ་སྤྱོད་པའི་གནད་